

Til lovforslag nr. L 264. Betænkning afgivet af Retsudvalget den 9. maj 2000

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af udlændingeloven, lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. og straffeloven

(Skærpelse af strafniveauet for ulovlig beskæftigelse af udlændinge, Danmarks indtræden i det praktiske Schengensamarbejde, præcisering af Udlændingestyrelsens og politiets underholdsforpligtelse m.v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til indenrigsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige henvendelser fra BAT-kartellet og Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination.

Der er af indenrigsministeren stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Nogle af udvalgets spørgsmål til indenrigsministeren og dennes svar herpå, henvendelserne fra Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination og indenrigsministerens notat om de indkomne høringssvar er optrykt som bilag til betænkningen.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Venstres, Det Konservative Folkepartis, Det Radikale Venstres, Kristeligt Folkepartis og Frihed 2000's medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det stillede ændringsforslag.

Et mindretal inden for flertallet (Vestres og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget) henviser til, at lovforslaget bl.a. gennemfører de nødvendige ændringer, der følger af Danmarks indtræden i det praktiske Schengensamarbejde.

Venstre og Det Konservative Folkeparti udtrykker tilfredshed med, at strafferammen for at

beskæftige illegal arbejdskraft skærpes væsentligt.

Endelig udtrykker Venstre og Det Konservative Folkeparti tilfredshed med, at ministeren har lyttet til de to partiers indsigelse og har stillet ændringsforslag om at lade ekspropriationsbestemmelsen udgå.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis og Enhedslistens medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling og vil stemme imod det stillede ændringsforslag.

En del af dette mindretal (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse*, uanset at det også indeholder en række ændringer, som SF kan støtte.

Lovforslaget giver politiet adgang til uden mistanke at kontrollere personer i biler overalt i landet. Det er et voldsomt indgreb i at kunne færdes uden politiets indgriben, som SF afviser, og som indebærer, at SF ikke kan støtte det samlede lovforslag. Ændringen er en følge af Schengenkonventionen, og det havde været mere reelt, hvis partierne bag Schengenkonventionen havde oplyst, at dette ville blive konsekvensen, da det blevet besluttet, at Danmark skulle tilslutte sig konventionen.

SF kan støtte bestemmelserne om skærpet straf til personer, der ulovligt beskæftiger udlændinge.

SF kan også støtte en række af de ændringer, der forbedrer asylansøgeres vilkår eller præciserer dem. Det gælder indførelse af frist for vare-tægtsfængling og en absolut frist for isolations-fængsling. SF havde gerne set adgangen til iso-lationsfængsling afskaffet og finder ikke, at der er begrundelse for at skulle anvende et så vold-somt middel.

SF finder det rigtigt, at det præciseres, hvem der har forsørgelsesansvaret i forbindelse med en udsendelse.

SF havde gerne set, at lovforslaget udtrykte en mere grundlæggende forbedring af asylansøge- res vilkår under asylansøgningsperioden. Der er fortsat i udlændingeloven en række forhold, som bør ændres for at give asylansøgere både bedre opholdsforhold under ansøgningsfasen og en bedre retssikkerhed. Det bør f.eks. være muligt for asylansøgere at arbejde under asylansø- ningperioden, og adgangen til at frihedsberøve dem bør begrænses.

SF havde gerne set, at der var blevet arbejdet videre med muligheden for at sikre indkvarter- ingssteder til asylansøgere. Disse placeringer bør så vidt muligt ske gennem aftaler mellem grundejer, kommune og staten, men SF finder det modsat ikke rimeligt, at grundejer og kom- mune har en ubetinget adgang til at forhindre etablering af indkvarteringssteder på givne steder.

En anden del af mindretallet (Enhedslistens medlem af udvalget) anfører, at selv om der ind- går et forslag om at gøre den helt ublu udnyttelse af ulovlig udenlandsk arbejdskraft endnu mere kriminel, end tilfældet er i dag, er det lykkedes regeringen med dette lovforslag at brygge en lovcocktail sammen, der indeholder flere giftige drops end sød slik.

Lovforslaget følger op på Schengenkonventi- onens regler. Det skal efter lovforslaget gøres til- ladt for politiet – uden konkret mistanke – at kontrollere biler hvor som helst i landet for at undersøge, om de medfører flygtninge i bagage- rummet eller andre steder. Efter Enhedslistens opfattelse er det et alvorligt indgribende skridt, som man kan frygte vil blive til stor gene for lov- lydige borgere.

Efter Enhedslistens opfattelse udvides områ- det for politiets magtanvendelse på en måde, så borgernes retsbeskyttelse indskrænkes. Sagen er jo den enkle, at politiet med denne Schengen-til- pasning vil kunne pålægge føreren af en hvilken

som helst bil, hvor som helst i landet og på et hvilket som helst tidspunkt at stoppe og bede om at få kontrolleret vognen. Efter Enhedslistens opfattelse er der ikke med det stillede ændrings- forslag sikret tilstrækkelige forholdsregler til be- skyttelse af borgerne, idet et kontrolstop ikke skal efterprøves ved domstolene.

En yderligere anledning for Enhedslisten til at stemme imod lovforslaget (og det stillede æn- dringsforslag) er, at regeringen som sædvanlig har lagt sig på maven for højrefløjen og fjernet ekspropriationsbestemmelsen. Det finder En- hedslisten meget uheldigt og frygter, at speku- lanter vil skrue udlejningspriserne i vejret i en si- tuation, hvor Danmark er nødt til at tage imod mange flygtninge, f.eks. i forbindelse med en konflikt i stil med NATO's krig mod Eksjugo- slavien.

Et andet mindretal (Dansk Folkepartis med- lem af udvalget) vil ved 3. behandling stemme hverken for eller imod lovforslaget, men kan stemme for det stillede ændringsforslag.

Dansk Folkeparti støtter lovforslagets del om at skærpe straffene for ulovlig beskæftigelse af udlændinge og udnyttelse af udenlandsk ar- bejdskraft fra 6 måneders til 1 års fængsel og om, at en opnået økonomisk fordel ved ulovlig beskæftigelse kan konfiskeres efter reglerne i straffeloven.

Dansk Folkeparti havde gerne set, at straffe- rammen var blevet forhøjet til 2 års fængsel, hvorved bestemmelsen ville få samme straffe- ramme, som særlove normalt har. Der burde ud over konfiskationsdelen også have været ind- bygget i loven, at de omkostninger, som det of- fentlige er blevet påført i forbindelse med kon- stateringen af den ulovlige arbejdskraft, og de omkostninger, der eventuelt påløber i forbindel- se med udvisning/hjemsendelse af den ulovlige arbejdskraft, kan inddrives hos den ansvarlige for det ulovlige arbejdsforhold efter loven om inddrivelse af skatter.

Dansk Folkeparti er skeptisk over for lovfor- slagets del om, at Danmark gennemfører de ju- steringer i Den Nordiske Paskontroloverens- komst, som de nordiske lande agter at vedtage som følge af de nordiske landes indtræden i Schengensamarbejdet. Dansk Folkeparti er skeptisk over for, at politiet som følge af Dan- marks indtræden i det praktiske Schengensamar- bejde får adgang til – uanset om der er konkret

mistanke om ulovlig indrejse og menneskesmugling – at standse køretøjer inde i landet med henblik på at kontrollere, om køretøjet transporterer en eller flere udlændinge, der er indrejst ulovligt i landet. Finder politiet som led i en sådan kontrol, at der er rimelig grund til mistanke om, at der i køretøjets bagagerum eller andre lukkede rum befinder sig en udlænding, der er indrejst ulovligt i landet, vil politiet efter retsplejelovens bestemmelser herom kunne foretage en ransagning af køretøjets bagagerum og andre lukkede rum.

Dansk Folkeparti er naturligvis ikke modstander af, at politiet gør en betydelig indsats for at bekæmpe den ulovlige indvandring og indsmugling af personer til eller gennem Danmark, men finder principielt, at et sådant arbejde skal foretages på grundlag af dansk lovgivning, og finder det derfor uheldigt, at arbejdet sker på baggrund af Schengenkonventionen. Samtidig finder Dansk Folkeparti det helt afgørende, at kontrollen ved grænsen af illegale flygtninge bliver genskabt.

Dansk Folkeparti finder det godt, at lovforslagets del om, at Udlændingestyrelsen i særlige tilfælde kunne foretage ekspropriation af ejendomme til indkvartering af asylansøgere, udgår af lovforslaget som følge af et ændringsforslag fra ministeren.

Dansk Folkeparti finder det uheldigt, at vidt forskellige sager, som er indeholdt i lovforslaget, blandes sammen, og da der i lovforslaget er både positive og negative elementer, vil Dansk Folkeparti undlade at stemme.

Et tredje mindretal (Centrum-Demokraternes medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse og vil redegøre for sin stilling til ændringsforslaget ved 2. behandling.

Ændringsforslag

Af *indenrigsministeren*, tiltrådt af et flertal (S, V, KF, DF, RV, KRF og FRI):

Til § 1

1) Nr. 40 udgår.

Bemærkninger

Til nr. 1

I lovforslagets § 1, nr. 40, er det foreslået, at Udlændingestyrelsen i særlige tilfælde efter de nærmere regler i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom får adgang til ekspropriation af de nødvendige faste ejendomme, når ekspropriationen vil være af væsentlig betydning for etableringen af indkvarteringssteder for asylansøgere m.v.

Det fremgår bl.a. af Kommunernes Landsforenings høringsvar af 18. april 2000 til lovforslaget, at der ikke bør etableres en generel ekspropriationsadgang for Udlændingestyrelsen til etablering af indkvarteringssteder for asylansøgere. Etablering af asylcentre bør baseres på et samarbejde og en dialog med kommunerne og ikke ske gennem indgreb uden om kommunalbestyrelsen. Placering af et asylcenter i en kommune kan være forbundet med en række problemer, som der fra udlændingemyndighedernes side bør udøves de største bestræbelser på at løse. Løsning af kapacitetsproblemer bør fremmes gennem incitamentet af økonomisk karakter.

Indenrigsministeriet har noteret sig Kommunernes Landsforenings tilsagn om samarbejde og dialog med kommunerne i forbindelse med etablering af indkvarteringssteder for asylansøgere m.v.

Det foreslås bl.a. på den baggrund, at § 1, nr. 40, udgår.

Dorte Bennedsen (S) Lissa Mathiasen (S) fmd. Per Kaalund (S) Else Marie Mortensen (S)

Jan Petersen (S) Anne Baastrup (SF) nfm. Sonja Albrink (CD) Elisabeth Arnold (RV)

Søren Søndergaard (EL) Birthe Rønn Hornbech (V) Inge Dahl-Sørensen (V) Karen Rønde (V)

Tom Behnke (FRI) Helge Adam Møller (KF) Jens Heimburger (KF) Pia Kjærsgaard (DF)

Jann Sjursen (KRF)

Bilag 1

Nogle af udvalgets spørgsmål til indenrigsministeren og dennes svar herpå

Svaret på spørgsmål nr. 8 er optrykt efter ønske fra Socialdemokratiet. Svaret på spørgsmål nr. 9 er optrykt efter ønske fra Socialistisk Folkeparti. Svaret på spørgsmål nr. 11 er optrykt efter ønske fra Enhedslisten.

Spørgsmål nr. 8:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 25. april 2000 fra BAT-kartellet, jf. bilag 10.

Svar:

Der henvises til punkt 13.2. i Indenrigsministeriets notat om de indkomne høringsvar vedrørende forslag nr. L 264 af 30. marts 2000 til lov om ændring af udlændingeloven, lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. og straffeloven (Skærpelse af strafniveauet for ulovlig beskæftigelse af udlændinge, Danmarks indtræden i det praktiske Schengen-samarbejde, præcisering af Udlændingestyrelsens og politiets underholdsforpligtelse m.v.), som er sendt til Folketingets Retsudvalg.

Følgende fremgår af punkt 13.2. vedrørende BAT-kartellets henvendelse af 25. april 2000:

»13.2. Forslagets nærmere udformning

Bygge-, Anlægs og Trækartellet forespørger, hvorvidt lovforslaget er med til yderligere at umuliggøre etableringen af enmandsfirmaer for tredjelandstatsborgere i Danmark.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at en tredjelandstatsborger, der tager lønnet eller ulønnet beskæftigelse for et sådant enmandsfirma, skal have arbejdstilladelse i sædvanligt omfang, og at den bygherre, der måtte indgå aftale med et enmandsfirma, der beskæftiger tredjelandstatsborgere uden arbejdstilladelse, vil kunne straffes for medvirken til overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 59, stk. 2, efter de sædvanlige regler herom.

Bygge-, Anlægs- og Trækartellet forespørger, om det med lovændringen nu er bygherrens ansvar at sikre sig, at entreprenøren ikke benytter illegalt udenlandsk arbejdskraft.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at en bygherre, der er den pågældende udlændings arbejdsgiver – i overensstemmelse med den nuværende retstilstand – kan straffes efter den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 59, stk. 2, hvis der foreligger forsæt eller uagtsomhed. En bygherre, der ikke er den pågældende udlændings arbejdsgiver, men indgår aftale med en entreprenør, der er den pågældendes arbejdsgiver, kan endvidere – ligeledes i overensstemmelse med den nuværende retstilstand – straffes for forsætlig eller uagtsom medvirken til overtrædelse af § 59, stk. 2, straffelovens § 23. Er bygherren et aktie- eller anpartsselskab, er der endvidere i udlændingelovens § 61 hjemmel til, at også aktieselskaber m.v. (juridiske personer) kan straffes efter reglerne i straffelovens kapitel 5. Et strafansvar for bygherren i den enkelte sag forudsætter i alle tilfælde, at der er bevismæssigt grundlag herfor. «

Spørgsmål nr. 9:

Justitsministeren bedes oplyse, på hvilke øvrige områder politiet har beføjelser til at standse køretøjer, som det er foreslået i forslagets § 2, nr. 11.

Svar:

Efter færdselslovens § 77, stk. 1, kan politiet standse et køretøj og lade det undersøge for fejl og mangler samt kontrollere, at føreren opfylder betingelserne for lovligt at kunne føre køretøjet. Endvidere kan politiet efter bestemmelsens stk. 2 – ved broer og andre særlige vejstrækninger, f.eks. dæmninger – iværksætte fast kontrol med køretøjers vægt og størrelse.

Der kan herudover ikke umiddelbart peges på andre bestemmelser, hvorefter politiet har adgang til at standse køretøjer, uanset om der er en konkret mistanke om et strafbart forhold.

Spørgsmål nr. 11:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 5. maj 2000 fra Dokumentations- og rådgiv-

ningscenteret om racediskrimination, jf. bilag 24.

Svar:

Ved brev af 4. april 2000 afgav Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination bemærkninger til lovforslag nr. L 264.

Indenrigsministeriet har kommenteret centerets bemærkninger i Indenrigsministeriets notat af 2. maj 2000 om de indkomne høringssvar vedrørende forslag nr. L 264 af 30. marts 2000 til lov om ændring af udlændingeloven, lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. og straffeloven (Skærpelse af straffniveauet for ulovlig beskæftigelse af udlændinge, Danmarks indtræden i det praktiske Schengen-samarbejde, præcisering af Udlændingestyrelsens og politiets underholdsforpligtelse m.v.), som er sendt til Folketingets Retsudvalg ved brev af samme dato (L 264 – bilag 16).

Ved brev af 5. maj 2000 har Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination afgivet supplerende bemærkninger til Indenrigsministeriets kommentarer til centerets oprindelige bemærkninger til lovforslaget.

Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination anfører, at såvel personlige fordomme som ressourcemæssige hensyn vil kunne føre til, at arbejdsgiveres og myndighedernes kontrolforanstaltninger vil tage udgangspunkt i kontrolgruppens fysiske kendetegn. Centeret har på den baggrund foreslået i sine tidligere bemærkninger til lovforslaget, at det klart fremgår af lovforslaget, at kontrolforanstaltninger aldrig må tage udgangspunkt i en persons race, hudfarve m.v., jf. FN's racediskriminationskonvention. Centeret har endvidere foreslået en ændring af § 4 i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., således at arbejdsgivere ikke på en selektiv og dermed diskriminerende måde kan kræve oplysninger om arbejdstilladelse m.v. kun fra personer, der synligt adskiller sig gennem deres hudfarve fra majoritetsdanskere. Det bemærkes i den forbindelse, at Indenrigsministeriet og Arbejdsministeriet i deres kommentarer til centerets oprindelige bemærkninger ikke forholder sig til centerets bemærkninger og forslag. Centeret er således bekendt med, at arbejdsgivere har mulighed for at kræve oplysninger fra lønmodtagere om arbejds-/opholdstilladelse. Efter centerets opfattelse skal

disse oplysninger ikke kunne indhentes selektivt og diskriminerende, således at det kun vil ramme personer, der synligt adskiller sig gennem deres hudfarve fra majoritetsdanskere. Dette kræver en præcisering af § 4 i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at myndighedernes kontrolforanstaltninger og efterforskningsvirksomhed – som anført i Indenrigsministeriets notat af 2. maj 2000 om de indkomne høringssvar vedrørende forslag nr. L 264 af 30. marts 2000 til lov om ændring af udlændingeloven, lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. og straffeloven – naturligvis skal udøves i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder FN's racediskriminationskonvention. Dette gælder også ved politiets kontrol af, om der foreligger ulovlige ansættelsesforhold. Politiet vil således ikke alene ud fra udseendet – herunder hudfarven – på den eller de personer, der ønskes kontrolleret, kunne udøve en sådan kontrol. Indenrigsministeriet finder ikke grundlag for at anføre dette – som ikke alene gælder for myndighedernes kontrol i forbindelse med ansættelsesforhold – udtrykkeligt i lovforslaget.

Efter § 4 i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. må en arbejdsgiver i forbindelse med eller under ansættelsen af en lønmodtager ikke anmode om, indhente eller modtage og gøre brug af oplysninger om dennes race, hudfarve, religion, politiske anskuelse, seksuelle orientering eller nationale, sociale eller etniske oprindelse. Som anført i Indenrigsministeriets notat af 2. maj om de indkomne høringssvar vedrørende forslag nr. L 264 af 30. marts 2000 til lov om ændring af udlændingeloven, lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. og straffeloven har Arbejdsministeriet oplyst, at det forhold, at en arbejdsgiver anmoder om oplysning om en lønmodtagers opholdsgrundlag, ikke er i strid med den nugældende bestemmelse i § 4 i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. Spørgsmålet om ændring af denne bestemmelse, som arbejdsgiveres, herunder private arbejdsgiveres, kontrolforanstaltninger skal være i overensstemmelse med, henhører under Arbejdsministeriet.

Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination anfører endvidere, at udlæn-

Bilag til bet. o. lovf. vedr. udlændingeloven m.v.

dingekontroller efter lovforslaget fremover vil kunne foretages i hele landet, uanset om der foreligger en konkret mistanke om illegal indrejse og menneskesmugling. På grund af personlige fordomme hos politifolk og ressourcemæssige hensyn vil udlændingekontrollerne med stor sandsynlighed føre til, at foranstaltningerne tager udgangspunkt i kontrolgruppernes fysiske kendetegn, hudfarve. For at modvirke diskrimination har centeret derfor foreslået i sine tidligere bemærkninger til lovforslaget, at det klart fremgår af lovforslaget, at udlændingekontroller aldrig må tage udgangspunkt i en persons race, hudfarve m.v., jf. FN's racediskriminationskonvention. Centeret finder det ikke tilstrækkeligt, at Indenrigsministeriet i sine kommentarer til centerets oprindelige bemærkninger til lovforslaget har tilkendegivet, at politiet naturligvis skal optræde i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder FN's racediskriminationskonvention. Centeret har i den forbindelse anført, at utilsigtede diskriminerende virkninger vanskeligt kan undgås, idet der bl.a. gennem den offentlige debat klart fokuseres på personer med en anden hudfarve, når der tales om personer, der ulovligt indrejser her i landet. Endvidere viser flere afgørelser fra FN's racediskriminationskomité, at den danske stat ikke

har overholdt sine konventionsforpligtelser, selv om myndighederne skal optræde i overensstemmelse med Danmarks internationale konventioner. I lyset af den multikulturelle udvikling i samfundet er det derfor nødvendigt med en nærmere præcisering af retstilstanden.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at politiet – som anført i Indenrigsministeriets notat af 2. maj 2000 om de indkomne høringsvar vedrørende forslag nr. L 264 af 30. marts 2000 til lov om ændring af udlændingeloven, lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. og straffeloven – naturligvis skal optræde i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder FN's racediskriminationskonvention. Dette gælder også ved politiets udøvelse af den foreslåede standsningsadgang. Politiet vil således ikke ved udøvelsen af den foreslåede standsningsadgang kunne foretage udvælgelsen af de køretøjer, der ønskes standset og kontrolleret, alene ud fra udseendet – herunder hudfarven – på føreren af køretøjet eller på eventuelle andre personer i køretøjet. Indenrigsministeriet finder ikke grundlag for at anføre dette – som ikke alene gælder for den foreslåede standsningsadgang, men for alle politiets forhold – udtrykkeligt i lovtæksten.

Henvendelser fra Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination, jf. bilag 1 og 24

Bilagene er optrykt efter ønske fra Enhedslisten.

DRC

Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination

Den 4. april 2000

Folketinget
Retsudvalget
1240 København K

Bemærkninger til forslag til ændring af udlændingeloven o.a.

DRC har modtaget Indenrigsministeriets brev af 22. marts 2000, hvori ministeriet beder om eventuelle bemærkninger til forslag til ændring af udlændingeloven m.v. og straffeloven. Indledningsvis skal DRC bemærke, at selv om vi tidligere har modtaget udkastet til lovforslaget, er det utilfredsstillende for kvaliteten i lovgivningen, at høringsfristerne til lovinitiativer på udlændingeområdet i de senere år nærmest er fastsat med tilbagevirkende kraft. Inden for den fastsatte høringsfrist fra Indenrigsministeriet havde DRC således ikke mulighed for at kommentere lovforslaget, hvorfor DRC retter henvendelse til Retsudvalget direkte. På grund af den korte høringsfrist er nærværende kommentarer ikke udtømmende, men de omfatter blot nogle overordnede principielle betragtninger.

Lovforslaget har bl.a. til formål at skærpe strafniveauet for ulovlig beskæftigelse af udlændinge. DRC har forståelse for formålet. Forslaget kan dog have visse utilsigtede virkninger – både i forbindelse med ansættelse og ved Told & Skats, Arbejdstilsynets og/eller politiets målrettede aktioner mod ulovlige ansættelsesforhold. Af frygt for at beskæftige ulovlig arbejdskraft kan arbejdsgivere således komme til at føre en selektiv kontrol af, om ansøgere er i besiddelse af de nødvendige tilladelser. I praksis betyder dette, at kontrolforanstaltninger vil tage udgangspunkt i ansøgers synlige kendetegn, ty-

pisk deres hudfarve. Myndighederne vil kunne føre samme selektive kontrol ved særlige indsatser for at afdække ulovlig beskæftigelse, ved at det først og fremmest vil være personer, der synligt adskiller sig fra majoritetsdanskere, der vil pådrage sig myndighedernes opmærksomhed.

Det fremgår endvidere af lovforslaget, at Danmarks indtræden i Schengen-samarbejdet efter Rigspolitiets vurdering vil medføre et væsentligt behov for som kompenserende foranstaltning for manglende grænsekontrol at kunne foretage udlændingekontrol inde i landet, herunder ved stikprøvevis kontrol af køretøjer.

Efter det foreliggende lovforslag vil sådanne udlændingekontroller kunne foretages, *uanset om der foreligger en konkret mistanke* om illegal indrejse og menneskesmugling. DRC skal i den forbindelse understrege, at lovforslaget med meget stor sandsynlighed vil medføre diskrimination af personer, der synligt adskiller sig fra majoritetsdanskere. DRC skal i den forbindelse henvise til en ph.d.-afhandling fra 1999 »*Inden for lovens rammer – politiets arbejdsmetoder og konkrete skøn*«, hvor Lars Holmberg påviser, at politiet, bl.a. ud fra de ressourcer, det har til rådighed, arbejder selektivt, bl.a. på baggrund af hudfarve.

DRC skal i den forbindelse endvidere henvise til Københavns Politis *PD-Orientering nr. 6 af 4. januar 1999 om Københavns Politis forhold*

til etniske minoriteter. Under afsnittet *Udlændingekontrol*, nævner PD-Orienteringen:

»Etnisk oprindelse er i modsætning til nationalitet og personlige forhold ikke noget relevant kriterium for, om en person lovligt kan indrejse i Danmark.

Dette indebærer, at det er nationalitetspasset og ikke den indrejsendes etniske udseende, der er afgørende for kontrollens intensitet.

Det er naturligt, at politiets udlændingekontrol tidligere rettede sig mod personer, der så udenlandske ud, men da et meget stort antal danske statsborgere efterhånden er af udenlandsk afstamning, kan udseende ikke længere anvendes som kriterium for denne kontrol.

DRC finder det særdeles positivt, at Københavns Politi har anerkendt, at udlændingekontroller kan medføre diskrimination, og at politiet derfor har understreget i PD-Orienteringen, at udlændingekontroller aldrig må tage udgangspunkt i borgernes etniske baggrund eller hudfarve.

I forlængelse af ovennævnte foreslår DRC, at det klart fremgår af lovteksten, at både arbejdsgivernes foranstaltninger for at sikre, at en arbejdstager er i besiddelse af de fornødne tilladelser, og myndighedernes udlændingekontrol, skal ske uden hensyntagen til race, hudfarve, nationalitet eller etnisk oprindelse, jf. artikel 1 i FN's race-diskriminationskonvention.

Når det drejer sig om kontrolforanstaltninger rettet mod arbejdsmarkedet, mener DRC herud-

over, at det vil være hensigtsmæssigt at ændre § 4 i Lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. således, at den giver en reel beskyttelse mod selektiv, diskriminerende kontrol af, om etniske minoriteter er i besiddelse af arbejds- og opholdstilladelse.

Teksten kunne lyde således:

I § 4 indsættes som stk. 2:

»En arbejdsgiver må ikke i forbindelse med eller under ansættelse af en lønmodtager indhente oplysninger om ansøgers arbejds- og opholdstilladelse, hvis anmodningen skyldes ansøgers race, hudfarve, religion, politiske anskuelse, seksuelle orientering eller nationale, sociale eller etniske oprindelse.«

Lovforslaget indeholder desuden en indskrænkning af den maksimale periode, udlændinge kan isolationsfængsles efter § 37 c, stk. 4, 4. pkt. Det er DRC's principielle opfattelse, at isolationsfængsling er et så alvorligt indgreb, og det ikke må benyttes for at kunne indhente oplysninger for en bedømmelse af, om en udlænding opholder sig ulovligt i landet m.v. DRC finder det dog glædeligt, at tidsgrænsen for isolationsfængsling foreslås indskrænket fra 8 til 4 uger i lovforslaget.

Vi har bemærket, at muligheden for isolationsfængsling i praksis ikke benyttes. Da ordningen forekommer at være overflødig og i øvrigt må betragtes som et alvorligt indgreb, kunne det overvejes helt at ophæve § 37 c i udlændingeloven.

Med venlig hilsen

Eric Tinor-Centi
Centerleder

DRC**Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination**

Den 5. maj 2000

Folketinget
Retsudvalget
1240 København K

Bemærkninger til Indenrigsministeriets kommentarer til DRC's høringsvar vedrørende L 264, Schengensamarbejde m.v.

Ved brev af 4. april fremsendte DRC vores bemærkninger til de i L 264 foreslåede ændringer som følge af Schengensamarbejde. I vores bemærkninger gjorde vi Folketinget opmærksom på, at en skærpelse af straffniveau for beskæftigelse af ulovlig arbejdskraft – som DRC for så vidt ikke har bemærkninger til – vil kunne bevirke, at arbejdsgivere på en selektiv og dermed diskriminerende måde sikrer sig, at ansøgere er i besiddelse af en arbejdstilladelse. På samme måde gjorde DRC Folketingets Retsudvalg opmærksom på, at en intensivering af myndighedernes indsætter for at afdække illegal indvandring risikerer at blive baseret på selektive metoder med stor fare for, at personer, der gennem deres hudfarve m.v. adskiller sig fra majoritetsdanskere, udsættes for diskrimination.

1. Skærpelse af straffniveau for beskæftigelse af ulovlig arbejdskraft

Såvel personlige fordomme som ressource-mæssige hensyn vil kunne føre til, at arbejdsgivere og myndighedernes kontrolforanstaltninger vil tage udgangspunkt i kontrolgrupperes fysiske kendetegn.

Derfor foreslog DRC, at det klart fremgår af lovforslaget, at kontrolforanstaltninger aldrig må tage udgangspunkt i en persons race, hudfarve m.v., jf. FN's racediskriminationskonvention. Desuden foreslog DRC en ændring af § 4 i Lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v., således at arbejdsgivere ikke på en selektiv og dermed diskriminerende måde kan kræve oplysninger om arbejdstilladelse m.v. kun fra personer, der synligt adskiller sig gennem deres hudfarve fra majoritetsdanskere.

Det fremgår i den forbindelse af Indenrigsministeriets kommentarer til DRC's bemærkninger, som er fremsendt til Folketingets Retsudvalg, at »Arbejdsministeriet har oplyst, at det

forhold, at en arbejdsgiver anmoder om oplysning om en lønmodtagers opholdsgrundlag, ikke er i strid med den nuværende bestemmelse i § 4 i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.«.

Indenrigsministeriet og Arbejdsministeriet forholder sig desværre ikke til DRC's bemærkninger og forslag ved henvendelsen til Folketinget. Vi er således på det rene med, at arbejdsgivere har mulighed for at kræve oplysninger fra lønmodtagere om arbejds-/opholdstilladelse. DRC's pointe er imidlertid, at disse oplysninger ikke skal kunne indhentes selektivt og diskriminerende, således at det kun vil ramme personer, der synligt adskiller sig gennem deres hudfarve fra majoritetsdanskere. Dette kræver efter DRC's opfattelse en præcisering af § 4 i den nævnte lov.

2. Danmarks indtræden i Schengen-samarbejde

Efter det foreliggende lovforslag vil udlændingekontroller fremover kunne foretages, *uanset om der foreligger en konkret mistanke* om illegal indrejse og menneskesmugling. Endvidere vil sådanne kontroller kunne foretages i hele landet.

På samme måde som ved kontrolforanstaltninger for at afdække ulovlig arbejdskraft vil udlændingekontroller på grund af personlige fordomme hos politifolk og ressource-mæssige hensyn med stor sandsynlighed føre til, at foranstaltningerne tager udgangspunkt i kontrolgrupperes fysiske kendetegn; hudfarve. Københavns Politis har på en særdeles positiv måde anerkendt dette problem i *PD-Orientering nr. 6 af 4. januar 1999 om Københavns Politis forhold til etniske minoriteter*. I Orienteringen understreges det, at:

»Etnisk oprindelse er i modsætning til nationalitet og personlige forhold ikke noget relevant kriterium for, om en person lovligt kan indrejse i Danmark.

Dette indebærer, at det er nationalitetspasset og ikke den indrejsendes etniske udseende, der er afgørende for kontrollens intensitet.

...

Det er naturligt, at politiets udlændingekontrol tidligere rettede sig mod personer, der så udenlandske ud, men da et meget stort antal danske statsborgere efterhånden er af udenlandsk afstamning, kan udseende ikke længere anvendes som kriterium for denne kontrol.

For at modvirke diskrimination foreslog DRC derfor, at det klart fremgår af lovforslaget, at udlændingekontroller aldrig må tage udgangspunkt i en persons race, hudfarve m.v., jf. FN's race-diskriminationskonvention.

Ved Indenrigsministeriets henvendelse til Folketinget den 2. maj 2000 har ministeriet på baggrund af DRC's synspunkter tilkendegivet, at: »... politiet naturligvis skal optræde i overensstemmelse med Danmarks internationale for-

pligtelser, herunder FN's racediskriminationskonvention«.

Dette er efter DRC's opfattelse ikke tilstrækkeligt. Københavns Politis præcisering af retstilstanden på området i PD-Orienteringen må tages som et udtryk for, at personlige fordomme hos politifolk og ressourcemæssige hensyn har haft utilsigtede diskriminerende virkninger. Dette kan vanskeligt undgås, idet der bl.a. gennem den offentlige debat klart fokuseres på personer med en anden hudfarve, når der tales om personer, der ulovligt indrejser her i landet.

Endvidere viser flere afgørelser fra FN's race-diskriminationskomite, at den danske stat ikke har overholdt sine konventionsforpligtelser – selv om myndighederne skal optræde i overensstemmelse med Danmarks internationale konventioner, jf. Indenrigsministeriets henvendelse til Folketinget. Derfor er det i lyset af den multikulturelle udvikling i samfundet nødvendigt med en nærmere præcisering af retstilstanden.

Med venlig hilsen

Eric Tinor-Centi
Centerleder

Indenrigsministerens notat om de indkomne høringsvar

Notatet er optrykt efter ønske fra Enhedslisten.

Notat om de indkomne høringsvar vedrørende forslag nr. L 264 af 30. marts 2000 til lov om ændring af udlændingeloven, lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. og straffeloven (Skærpelse af strafniveauet for ulovlig beskæftigelse af udlændinge, Danmarks indtræden i det praktiske Schengen-samarbejde, præcisering af Udlændingestyrelsens og politiets underholdsforpligtelse m.v.)

1. Indledning

Indenrigsministeriet har ved brev af 22. marts 2000 sendt det endelige udkast til forslag nr. L 264 af 30. marts 2000 til lov om ændring af udlændingeloven, lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. og straffeloven (Skærpelse af strafniveauet for ulovlig beskæftigelse af udlændinge, Danmarks indtræden i det praktiske Schengen-samarbejde, præcisering af Udlændingestyrelsens og politiets underholdsforpligtelse m.v.) i høring hos en række myndigheder og organisationer.

Følgende hørte myndigheder og organisationer har i den anledning afgivet bemærkninger til lovforslaget:

Bygge-, Anlægs- og Trækartellet, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Røde Kors, De etniske minoriteters landsorganisation (ELO), Det Danske Center for Menneskerettigheder, Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination, Frederiksberg Kommune, Kommunernes Landsforening (både et foreløbigt og et endeligt høringsvar), Nævnet for Etnisk Ligestilling og Specialarbejderforbundet i Danmark (SiD).

Følgende hørte myndigheder og organisationer har oplyst, at de ikke har bemærkninger til lovforslaget:

Amtsrådsforeningen, Den Danske Dommerforening, Flygtningenævnet, Foreningen af Politimestre i Danmark, Foreningen af Statsmænd, Politidirektøren i København, præsidenten for Vestre Landsret, retten i København, Rigsadvokaten, Rigspolitechefen og Statsamtjuristforeningen.

Følgende hørte myndigheder og organisationer har ikke afgivet høringsvar:

Advokatrådet, Amnesty International, Dansk Arbejdsgiverforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Københavns Kommune, Landsorganisationen i Danmark, Mellempfolkeligt Samvirke, Politiforbundet i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, præsidenten for Østre Landsret, retterne i Århus, Odense, Aalborg og Roskilde og Rådet for Etniske Minoriteter.

I det følgende gives en oversigt over de modtagne bemærkninger. Bemærkninger af overvejende teknisk eller faktisk karakter og bemærkninger til lovforslagets økonomiske og administrative bemærkninger er ikke medtaget.

Høringsvar fra myndigheder og organisationer til tidligere udkast til dele af lovforslaget er ikke medtaget.

2. Generelt

2.1. Lovforslagets tilblivelse

Dansk Flygtningehjælp beklager den meget korte høringsfrist.

Dansk Røde Kors finder det uheldigt, at lovforslaget sendes i høring umiddelbart inden dets fremsættelse i Folketinget, i stedet for at der gennemføres en egentlig høringsprocedure inden fremsættelsen, således at eventuelle rettelser eller præciseringer kunne være indarbejdet i et endeligt lovforslag.

Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination finder det utilfredsstillende for kvaliteten i lovgivningen, at høringsfristerne til lovinitiativer på udlændingeområdet i de senere år nærmest er fastsat med tilbagevirkende kraft.

Indenrigsministeriet skal hertil samlet bemærke, at lovforslaget er sendt i høring den 22. marts 2000 uden angivelse af en konkret høringsfrist,

men med angivelse af, at det var Indenrigsministeriets hensigt at søge lovforslaget fremsat for Folketinget i uge 13, og at Indenrigsministeriet ville drage omsorg for, at eventuelle bemærkninger til lovforslaget løbende blev fremsendt til Folketinget til brug for Folketingets videre behandling.

2.2. Generelt om lovforslagets indhold

Dansk Flygtningehjælp beklager, at lovforslaget ikke indeholder forslag om ændring af adgangen til at opnå visum. Det påpeges således, at behovet for beskyttelse mod menneskerettighedsovergreb bør inddrages positivt i vurderingen af visumansøgninger. For flygtninge, som er på flugt fra forfølgelse, er den danske visumpolitik en barriere mod at opnå beskyttelse, og det henstilles derfor, at der tages hensyn til, at der kan være et øget behov for at meddele visa til personer, der befinder sig i en akut forfølgelses-situation. Herudover er det ofte særdeles vanskeligt for familiemedlemmer til herboende flygtninge at opnå visa. Der opfordres til, at humanitære og familiemæssige hensyn tillægges større vægt ved behandlingen af visumansøgninger end frykten for, at udlændingen skal søge asyl under sit ophold i Danmark.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at lovforslaget indeholder et forslag om forlængelse af den visumfri periode og visumperioden ved udvidet besøgsophold, jf. lovforslagets § 1, nr. 2 og 3. Lovforslaget indeholder ikke herudover forslag om ændring af udlændingelovens visumregler.

Det bemærkes i den forbindelse, at de nærmere retningslinjer for behandlingen af visumansøgninger ikke er fastsat i udlændingeloven, men i et praksisnotat, der oversendes til Folketingets Retsudvalg.

3. Præcisering af adgangen til afvisning efter Dublin-konventionen – udlændingelovens § 29 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 9

3.1. Artikel 12-procedurens implementering i dansk ret

Det Danske Center for Menneskerettigheder bifalder, at der med lovforslaget lægges op til en længe ventet og tiltrængt lovliggørelse af det retsområde, der indbefatter nægtelse af indrejse for asylsøgende udlændinge med henvisning til Dublin-konventionens artikel 12. Med den æn-

drede formulering af udlændingelovens § 29 a er der ikke tale om en præcisering af det eksisterende retsgrundlag, men derimod om tilvejebringelse af et nyt hjemmelsgrundlag. Nægtelse af indrejse har hverken karakter af afvisning i sædvanlig forstand eller overførsel eller tilbageførsel, men repræsenterer en selvstændig ny afgørelses-type. Det er således centrets opfattelse, at artikel 12-proceduren hidtil ikke har været implementeret i dansk ret.

Dansk Flygtningehjælp noterer med tilfredshed, at der nu tilvejebringes en lovhjemmel til tillige at afvise en udlænding i medfør af Dublin-konventionen.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at det foreslås præciseret i udlændingelovens § 29 a, stk. 1, at en udlænding ikke blot kan overføres eller tilbageføres, men også kan afvises til et andet EU-land efter reglerne i Dublin-konventionen. En asylansøger, der indgiver ansøgning om asyl i Danmark ved Danmarks grænser til andre EU-lande, vil således kunne afvises i medfør af Dublin-konventionens artikel 12 ved indrejsen i Danmark med henblik på, at det EU-land, asylansøgeren befinder sig i, indleder en procedure til fastsættelse af, hvilket EU-land der efter Dublin-konventionen er ansvarligt for behandlingen af asylansøgningen (Dublin-proceduren).

Efter Indenrigsministeriets opfattelse er den foreslåede bestemmelse en præcisering af den gældende retstilstand. Den gældende bestemmelse i udlændingelovens § 29 a nævner efter sin ordlyd overførsel eller tilbageførsel til et andet EU-land efter reglerne i Dublin-konventionen. Formålet med indsættelsen af den gældende bestemmelse i udlændingelovens § 29 a, jf. lov nr. 387 af 6. juni 1991 om ændring af udlændingeloven, var at gennemføre Dublin-konventionen i sin helhed i dansk ret. Det har altså været formålet at implementere alle de foranstaltninger, der kunne komme på tale efter Dublin-konventionen, herunder også anvendelsen af artikel 12. Forslaget er derfor en præcisering af det allerede gældende retsgrundlag.

Det Danske Center for Menneskerettigheder finder det endvidere ikke hensigtsmæssigt, at nægtelse af indrejse i henhold til Dublin-konventionens artikel 12 i den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 29 a får betegnelsen afvisning. Den her omhandlede type afgørelser har en anden og mere positiv karakter, nemlig at sikre den pågældendes fortsatte tilstedeværelse i

Tyskland, som det herefter påhviler at iværksætte Dublin-proceduren. Det ville være formålstjenligt i stedet at benytte betegnelsen returnering.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at det ved brugen af betegnelsen afvisning i den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 29 a er præciseret, at overgivelse til et andet EU-land i medfør af Dublin-konventionen ikke kun kan ske med henblik på, at modtagerlandet iværksætter en asylsagsbehandling, men også med henblik på, at modtagerlandet iværksætter en Dublin-procedure til fastsættelse af, hvilket land der er ansvarligt for behandlingen af asylansøgningen.

3.2. Afgrænsningen af den personkreds, der er omfattet af Dublin-konventionens artikel 12

Det Danske Center for Menneskerettigheder anfører, at afgrænsningen af den personkreds, der er omfattet af Dublin-konventionens artikel 12, giver anledning til tvivl. Det er uholdbart, at der ikke er taget stilling til det forhold, at de danske myndigheders praksis – så vidt det er bekendt – omfatter »udlændinge« og ikke »asylansøgere«, som artikel 12 efter sin ordlyd foreskriver at omhandle.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at det fremgår af artikel 12, at såfremt en asylansøger, der befinder sig på en medlemsstats område, indgiver en asylansøgning til en anden medlemsstats kompetente myndigheder, påhviler det den medlemsstat, på hvis område ansøgeren befinder sig, at fastsætte, hvilken medlemsstat der er ansvarlig for behandlingen af asylansøgningen. Ordet asylansøger i artikel 12 skal således læses i naturlig sammenhæng med den i artikel 12 nævnte asylansøgning. Udlændingen er således asylansøger, jf. artikel 12, i kraft af ansøgningen om asyl i det land, der skal træffe afgørelse efter artikel 12, og ikke i kraft af en tidligere asylansøgning indgivet i et andet land. Det er ikke nogen forudsætning, at udlændingen tidligere har søgt asyl i en anden medlemsstat. De danske, svenske og tyske myndigheders anvendelse af artikel 12 i praksis er i overensstemmelse hermed.

3.3. De bilaterale aftaler med Tyskland og Sverige om den praktiske anvendelse af Dublin-konventionen

Det Danske Center for Menneskerettigheder bifalder, at der med lovforslaget lægges op til en længe ventet og tiltrængt lovliggørelse af det retsområde, der indbefatter nægtelse af indrejse for asylsøgende udlændinge med henvisning til de nævnte bilaterale overenskomster.

Det Danske Center for Menneskerettigheder anfører, at der med de dansk-svenske og dansk-tyske aftaler om den praktiske anvendelse af Dublin-konventionen ikke er tale om en udvidet anvendelse af artikel 12-proceduren, men derimod om en helt anden ordning. Artikel 12-proceduren omhandler den situation, hvor en person, der befinder sig på en medlemsstats område, indgiver en asylansøgning til en anden medlemsstats kompetente myndighed, mens den dansk-svenske og dansk-tyske aftale tillige omfatter den situation, hvor en udlænding indrejser med skib eller fly fra en anden medlemsstat og derfor ikke ved ankomsten til en dansk havn eller lufthavn kan siges at befinde sig på en anden medlemsstats område på tidspunktet for asylansøgningen. De hidtidige afgørelser om nægtelse af indrejse af asylansøgende udlændinge i henhold til de indgåede dansk-svenske og dansk-tyske aftaler savner således hjemmel i Dublin-konventionen og dermed i udlændingelovens § 29 a.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at det endvidere foreslås præciseret i udlændingelovens § 29 a, at en udlænding kan afvises, overføres eller tilbageføres ikke blot i medfør af Dublin-konventionen, men også i medfør af en overenskomst eller et hertil svarende arrangement, som Danmark har indgået med et eller flere lande i tilslutning til Dublin-konventionen. F.eks. kan afvisning af en asylansøger, der søger om asyl ved indrejsekontrollen i en dansk havn i forbindelse med indrejse fra Sverige eller Tyskland, ske til Sverige eller Tyskland i medfør af de aftaler, Danmark har indgået med Sverige den 14. november 1997 og med Tyskland den 3. marts 1998 og den 28. oktober 1998.

Efter Indenrigsministeriets opfattelse er den foreslåede bestemmelse en præcisering af den gældende retstilstand. De bilaterale aftaler, Danmark har indgået med Sverige og Tyskland, indebærer en præcisering af anvendelsen af artikel 12 i Dublin-konventionen.

Den aftale, Danmark den 14. november 1997 har indgået med Sverige, vedrører praktiske foranstaltninger i forbindelse med anvendelsen af Dublin-konventionen ved den dansk-svenske grænse. Efter aftalens artikel 2, stk. 1, påhviler det Sverige, hvis en udlænding anmoder om asyl i Danmark ved indrejsekontrol i en dansk havn i forbindelse med indrejse fra Sverige, at fastlægge, hvilken medlemsstat der er ansvarlig for behandlingen af asylansøgningen (artikel 12 i Dublin-konventionen).

Den aftale, Danmark den 3. marts 1998 har indgået med Tyskland, vedrører praktiske forholdsregler i forbindelse med anvendelsen af Dublin-konventionen ved den dansk-tyske grænse. Ifølge pkt. 8 i en tillægsaftale af 28. oktober 1998 til aftalen anses indrejser via luft- og færgehavne for omfattet af Dublin-konventionens artikel 12, indtil udlændingen er pas- og toldkontrolleret.

Når de danske udlændingemyndigheder træffer afgørelse efter den dansk-svenske eller den dansk-tyske aftale om anvendelsen af Dublin-konventionen, er der således fortsat tale om en beslutning, der ligger inden for rammerne af Dublin-konventionen, og de afgørelser, der træffes, har derfor hjemmel i den gældende udlændingelovs § 29 a. Den foreslåede ændring af udlændingelovs § 29 a er derfor alene en præcisering af, hvad der allerede er gældende retstilstand.

Det Danske Center for Menneskerettigheder anfører endvidere, at implementeringen af de dansk-tyske og dansk-svenske aftaler i dansk ret kræver en ændring af den eksisterende lovgivning, hvilket det fremsatte lovforslag bekræfter. Folketingets samtykke burde derfor efter grundlovens § 19 være indhentet forud for indgåelsen af aftalerne.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at forslaget om ændring af udlændingelovs § 29 a – som ovenfor anført – alene er en præcisering af en allerede gældende retstilstand. Indgåelsen af de nævnte aftaler uden Folketingets samtykke er derfor sket i overensstemmelse med grundlovens § 19.

4. Præcisering af reglerne for beregning af indrejseforbud – udlændingelovs § 32, stk. 1 og 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 10-13

Dansk Røde Kors bifalder, at de foreslåede præciseringer af reglerne for beregning af indrej-

seforbud medfører en større grad af gennemsigthed mellem retsfølger og udvisningsdomme.

Indenrigsministeriet har noteret sig denne positive tilkendegivelse.

5. Indførelse af frist for varetægtsfængsling af udlændinge efter domsafsigelse – udlændingelovs § 35, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 16

Dansk Røde Kors bifalder, at der altid skal fastsættes en frist for varetægtsfængslingens eller foranstaltningens længde, således at det undgås, at udlændinge varetægtsfængsles uden frist, indtil udvisning kan fuldbyrdes.

Nævnet for Etnisk Ligestilling finder det positivt, at der fastsættes en frist for varigheden af varetægtsfængsling i forbindelse med fuldbyrdelsen af udvisningsbeslutninger ved dom.

Indenrigsministeriet har noteret sig disse positive tilkendegivelser og skal endvidere bemærke, at forslaget om indførelse af frist for varetægtsfængsling af udlændinge efter domsafsigelse er begrundet i retssikkerhedsmæssige hensyn.

Nævnet for Etnisk Ligestilling finder endvidere, at der er behov for en nærmere undersøgelse af de særlige problemer, der måtte være forbundet med fængsling af personer med anden etnisk baggrund end dansk.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at Indenrigsministeriet, da retsplejeloven hører under justitsministeren, ikke finder anledning til at kommentere ønsket om en nærmere undersøgelse af de særlige problemer, der måtte være forbundet med fængsling af personer med anden etnisk baggrund end dansk.

6. Frihedsberøvelse af asylansøgere, der udbliiver fra afhøring ved politiet eller Udlændingestyrelsen – udlændingelovs § 36, stk. 2, 2. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 19

Dansk Røde Kors bemærker, at frihedsberøvelse altid er en særdeles indgribende foranstaltning, hvorfor man altid bør søge at anvende mindre indgribende foranstaltninger.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at den foreslåede ændring af udlændingelovs § 36, stk. 2, 2. pkt., er en konsekvens af de foreslåede ændringer af udlændingelovs § 42 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 26 og 27, om Udlændingestyrelsens underholdsforpligtelse. Med ændringen præciseres det i overensstemmelse med gældende praksis, at frihedsberøvelse kan ske i til-

fælde, hvor en asylansøger udebliver fra en afhøring ved politiet eller Udlændingestyrelsen, hvortil den pågældende er indkaldt, uanset om asylansøgerens asylansøgning er under behandling, eller om asylansøgeren er i afvisningsproceduren, Dublin-proceduren eller udsendelsesfasen.

Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af bemærkningerne til udlændingelovens § 36, stk. 2, jf. § 1, nr. 8, i lovforslag nr. L 257 til lov nr. 482 af 24. juni 1992 om ændring af udlændingeloven, at bestemmelsen alene indebærer adgang til kortvarig frihedsberøvelse af asylansøgere, der udebliver fra en afhøring ved politiet eller Udlændingestyrelsen. Frihedsberøves en asylansøger i medfør af bestemmelsen, forudsættes det, at afhøringen ved politiet eller Udlændingestyrelsen søges gennemført så snarligt som muligt. Kan afhøringen ikke gennemføres i løbet af kortere tid, må den pågældende løslades.

7. Nedsættelse af den absolutte frist for isolationsfængsling af udlændinge – udlændingelovens § 37 c, stk. 4, 4. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 22

Dansk Røde Kors finder det positivt, at det foreslås, at isolationsfængsling af udlændinge, der er frihedsberøvet efter reglerne i udlændingelovens § 36, fremover ikke må finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end fire uger. Fængsling, herunder isolationsfængsling, må anses for særdeles indgribende foranstaltninger.

Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination finder det glædeligt, at tidsgrænsen for isolationsfængsling foreslås indskrænket fra otte til fire uger.

Indenrigsministeriet har noteret sig disse positive tilkendegivelser og skal endvidere bemærke, at den foreslåede nedsættelse af den absolutte frist for isolationsfængsling af udlændinge efter udlændingelovens § 37 c fra otte til fire uger er begrundet i justitsministerens lovforslag nr. L 14 af 6. oktober 1999 om ændring af retsplejeloven og straffeloven, hvori det bl.a. foreslås, at den absolutte frist for (fuldstændig) isolation begrænses fra otte til fire uger ved sigtelser for lovovertrædelser, der ikke kan medføre fængsel i fire år. Lovforslag nr. L 14 blev 2. behandlet i Folketinget den 13. april 2000.

Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination anfører endvidere, at isolati-

onsfængsling er et så alvorligt indgreb, at det ikke må benyttes med henblik på at kunne indhente oplysninger til brug for bedømmelsen af, hvorvidt en udlænding opholder sig ulovligt her i landet m.v. Centeret har endvidere bemærket, at muligheden for isolationsfængsling ikke benyttes i praksis, hvorfor det kunne overvejes at ophæve udlændingelovens § 37 c.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at det følger af udlændingelovens § 37 c, stk. 1, at en udlænding, hvis frihedsberøvelse efter udlændingelovens § 36 er opretholdt ud over tre døgn, jf. udlændingelovens § 37, kan undergives isolationsfængsling, hvis dette er påkrævet af hensyn til indhentelsen af oplysninger, som er nødvendige til bedømmelse af, om en tilladelse i henhold til udlændingeloven kan gives, eller om udlændingen lovligt opholder sig her i landet. Det følger endvidere af udlændingelovens § 37 c, stk. 2, at isolation ikke må iværksættes eller fortsættes, såfremt formålet hermed kan tilgodeses ved mindre indgribende foranstaltninger. Ved afgørelsen om isolation skal der endvidere tages hensyn til den særlige belastning, indgrebet kan medføre for den frihedsberøvede på grund af dennes unge alder eller fysiske eller psykiske svagelighed.

I bemærkningerne til bestemmelsen, jf. herved § 1, nr. 7, i lovforslag nr. L 214 til lov nr. 421 af 1. juni 1994 om ændring af udlændingeloven og lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v., er endvidere anført, at det i situationer, hvor der af hensyn til den politimæssige efterforskning finder frihedsberøvelse sted, normalt vil være tilstrækkeligt at holde udlændingen tilbageholdt uden isolation, således at udlændingens tilstedeværelse er sikret. Der kan imidlertid være tilfælde, f.eks. hvis flere uidentificerede udlændinge indrejser i samme gruppe, hvor det kan være påkrævet at holde dem adskilt fra hinanden under frihedsberøvelsen med henblik på at undgå, at de påvirker hinandens forklaringer.

Indenrigsministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at foreslå, at udlændingelovens § 37 c ophæves.

8. Besøgs- og brevkontrol over udlændinge i udsendelsesfasen – udlændingelovens §§ 37 d og 37 e, jf. lovforslagets § 1, nr. 23

Dansk Flygtningehjælp beklager, at adgangen til besøgs- og brevkontrol udvides til at gælde

udlændinge, som er fængslede med henblik på udsendelse, idet der ikke ses at være noget dokumenteret behov herfor, og idet der er tale om en meget indgribende foranstaltning.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at det i en række situationer kan være hensigtsmæssigt at kunne iværksætte besøgs- og brevkontrol over for frihedsberøvede udlændinge, der har fået endeligt afslag på opholdstilladelse og skal udsendes af landet. Herved sikres, at politiets indhentelse af oplysninger vedrørende udlændingens identitet og nationalitet til brug for udsendelse af den pågældende udlænding ikke vanskeliggøres.

Det bemærkes i den forbindelse, at der i dag er adgang til at iværksætte besøgs- og brevkontrol over for frihedsberøvede udlændinge i tiden, indtil det er konstateret, om udlændingen skal have opholdstilladelse, eller om udlændingen i øvrigt opholder sig lovligt her i landet, jf. de gældende bestemmelser i udlændingelovens §§ 37 d og 37 e.

Det bemærkes endvidere, at den berørte udlænding i almindelighed kan kræve, at spørgsmålet om iværksættelse af besøgs- og brevkontrol indbringes for domstolene, jf. nærmere de gældende bestemmelser i udlændingelovens §§ 37 d og 37 e.

9. Præcisering af Udlændingestyrelsens underholdsforpligtelse – udlændingelovens § 42 a, stk. 1-4, jf. lovforslagets § 1, nr. 26 og 27

9.1. Generelt

Dansk Flygtningehjælp finder det særdeles positivt, at der laves udvidede regler på dette område, således at det fastlægges, hvilken myndighed der er ansvarlig for at påtage sig en udlændings forsørgelse i en given situation.

Indenrigsministeriet har noteret sig denne positive tilkendegivelse.

Kommunernes Landsforening kan tilslutte sig, at der med lovforslaget sker en præcisering af Udlændingestyrelsens underholdsforpligtelse, men skal samtidig tage afstand fra lovforslagets vurdering af de økonomiske konsekvenser for kommunerne.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at spørgsmålet vil indgå i de kommunaløkonomiske forhandlinger om lovforslaget.

9.2. Indkvartering og underhold af udlændinge

Dansk Røde Kors anfører, at organisationen ikke ud fra lovforslaget eller bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 42 a, stk. 2, har fundet det muligt at fastslå, i hvilket omfang lovændringen vil have indflydelse på de opgaver, Dansk Røde Kors varetager i forbindelse med modtagelse og indkvartering af asylansøgere i Danmark. Det fremgår således ikke tydeligt, hvorvidt de af bestemmelserne omfattede udlændinge, såfremt disse har krav på at få udgifterne til underhold dækket af Udlændingestyrelsen, ønskes indlogeret hos Dansk Røde Kors. Det fremgår heller ikke, i hvilket omfang Dansk Røde Kors' aktiviteter i forhold til undervisning og aktivering, lægelig og psykosocial behandling m.v. skal tilbydes den i bestemmelsen omhandlede målgruppe.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at lovforslagets præcisering af Udlændingestyrelsens og politiets underholdsforpligtelse ikke indebærer en ændring af de opgaver, herunder indkvartering, undervisning, aktivering og lægelig behandling m.v., som Dansk Røde Kors efter aftale med Udlændingestyrelsen varetager i forbindelse med modtagelsen af asylansøgere i Danmark.

Kommunernes Landsforening anfører, at bemærkningen til den foreslåede bestemmelse i § 42 a, stk. 2, om, at det bl.a. er en forudsætning for Udlændingestyrelsens underholdsforpligtelse, at den pågældende udlænding ikke på anden vis selv eller gennem familie eller venner kan sørge for indkvartering og underhold eller har midlerne hertil, forekommer uklar, idet familie – ud over ægtefæller – og venner ikke efter de almindelige forsørgelsesregler har en forpligtelse til at bidrage til den enkelte udlændings forsørgelse.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at det nu fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 42 a, stk. 2, at det er en forudsætning for Udlændingestyrelsens underholdsforpligtelse, at udlændingen ikke på anden vis selv eller gennem familie, der er forpligtet hertil, kan sørge for sin indkvartering og sit underhold eller gennem anden familie eller venner faktisk sørger for sin indkvartering og sit underhold.

10. Adgang i særlige tilfælde til ekspropriation ved etablering af indkvarteringssteder for asylansøgere m.v. – udlændingelovens § 42 e, jf. lovforslagets § 1, nr. 40

Dansk Røde Kors anfører, at organisationens arbejde i vidt omfang er påvirket af de nuværende vanskeligheder med tilvejebringelse af den nødvendige indkvarteringskapacitet. Det har således været nødvendigt at opskrive belægningskapaciteten på indkvarteringscentre til 115 %, hvilket har en særdeles uheldig indvirkning på beboernes levevilkår og på de undervisnings- og aktiveringstilbud, som Dansk Røde Kors har mulighed for at tilbyde. Det fremhæves endvidere omvendt, at dagligdagen på asylcentre er helt afhængig af det normalt gode forhold mellem asylcentre og lokalsamfundene, herunder mulighederne for at organisere fælles aktiviteter. Organisationen er bekymret for, at tilvejebringelse af asylcentre ved ekspropriation kan umuliggøre samarbejdsrelationer mellem lokalsamfundene og asylcentre. Det påpeges dog, at der imidlertid kan være tale om situationer, hvor indrejsesituationen eller særlige forhold taler for en beredskabsmæssig indsats, hvor den foreslåede bestemmelse kan finde sin naturlige begrundelse. Udgangspunktet for tilvejebringelse af indkvarteringscentre for asylansøgere bør altid tage sit udgangspunkt i en konstruktiv dialog mellem de berørte kommuner og lokalsamfund, og den foreslåede bestemmelse bør derfor kun anvendes helt undtagelsesvist.

Frederiksberg Kommune finder det betænkeligt og vidtgående, at Udlændingestyrelsen får hjemmel til at ekspropriere, og betragter det som en indgriben i kommunernes anliggender. Ekspropriationshjemlen er endvidere betænkelig i sammenhæng med kommunernes ret og pligt til at udarbejde lokalplan samt eksisterende lokalplaner. Det ville være ønskeligt med en præcisering af, hvilke situationer bestemmelsen kan finde anvendelse på.

Kommunernes Landsforening finder ikke, at der bør etableres en generel ekspropriationsadgang for Udlændingestyrelsen til etablering af indkvarteringssteder for asylansøgere, og tager afstand fra denne del af lovforslaget. Etablering af asylcentre bør altid baseres på samarbejde og dialog med kommunerne og ikke ske gennem indgreb uden om kommunalbestyrelsen. Placering af et asylcenter i en kommune kan være forbundet med en række problemer, som der fra ud-

lændingemyndighedernes side bør gøres alle mulige bestræbelser på at løse. Løsning af kapacitetsproblemer bør fremmes gennem incitamenter af økonomisk karakter.

Indenrigsministeriet skal hertil samlet bemærke, at det er Udlændingestyrelsens opgave at tilvejebringe og drive indkvarteringssteder for asylansøgere. Udlændingestyrelsen har i den forbindelse en løbende dialog med kommunerne om spørgsmålet, som det er hensigten skal fortsættes. Tilvejebringelse af indkvarteringssteder sker på baggrund af frivillige aftaler med kommunerne. Kun hvis det herigennem ikke er muligt at tilvejebringe det fornødne antal indkvarteringspladser, vil det kunne komme på tale at anvende den foreslåede ekspropriationsbestemmelse. Ekspropriation af ejendomme med henblik på tilvejebringelse af indkvarteringssteder for asylansøgere vil således alene blive aktuelt, når alle andre muligheder for at opnå en hensigtsmæssig løsning er udtømt. Bestemmelsen kan alene benyttes i rene undtagelsestilfælde.

11. Politiets mulighed for indkvartering i det grænsenære område – udlændingelovens § 43, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 49

Dansk Røde Kors anfører, at også personer, der pågribes i det grænsenære område, bør have adgang til de tilbud, som gives i modtagecenter Sandholm, herunder tolke, information på eget sprog, lægehjælp m.v. Det medgives dog, at der kan være forhold, der gør det uhensigtsmæssigt at transportere personer fra Sønderjylland til Sandholm. Man bør sammenholde de logistiske hensyn, der tilsiger indkvartering i det grænsenære område, med de hensyn, der varetages i det nuværende modtagesystem, således at personer, der pågribes i det grænsenære område, ikke stilles ringere end personer, der pågribes eksempelvis på Københavns Hovedbanegård. Særligt for så vidt angår uledsagede mindreårige, der pågribes i det grænsenære område, anbefales det, at man fastholder en overførsel til Dansk Røde Kors' særlige centre for uledsagede mindreårige flygtningebørn i overensstemmelse med den hidtidige praksis under hensyntagen til denne gruppes helt særlige behov.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at hensigten med forslaget er at give politiet mulighed for at fortsætte den praksis, hvorefter udlændinge, der søger asyl efter at være blevet pågrebet i det grænsenære område til den dansk-tyske

landegrænse, indkvarteres på vandrerhjem, kroer, m.v., indtil en eventuel tilbagesendelse til Tyskland i medfør af den dansk-tyske aftale af 3. marts 1998 om returnering af asylansøgere. Der er tale om indlogering af nogle få dages varighed. Herved undgås en overflytning af udlændingen til Center Sandholm, hvilket i givet fald først sker, når det er afklaret, at returnering ikke kan ske til Tyskland. Politiet kan beslutte at overføre asylansøgeren til et af Udlændingestyrelsen anvist asylcenter, herunder Center Sandholm og Dansk Røde Kors' særlige centre for uledsagede mindreårige asylansøgere. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke er planer om at ændre praksis for så vidt angår indkvartering af uledsagede mindreårige asylansøgere. Det bemærkes endvidere, at Udlændingestyrelsen overvejer at oprette yderligere centerkapacitet ved den dansk-tyske grænse eventuelt i form af et egentligt grænsecenter. Overvejelserne herom er imidlertid endnu ikke afsluttede.

12. Overførsel af registreringsopgaven i asylsager til Udlændingestyrelsen – udlændingelovens § 48 e, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 52

Dansk Flygtningehjælp opfordrer til, at det i forbindelse med den skriftlige forkyndelse af, at asylansøgeren kan opholde sig her i landet under asylsagens behandling, sikres, at der medfølger en forklaring om, hvilke konsekvenser beslutningen om, at asylansøgeren kan opholde sig her i landet under asylsagens behandling, har for asylansøgeren.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at lovforslaget indeholder et forslag om, at registreringsopgaven i asylsager overføres fra politiet til Udlændingestyrelsen. Ændringen sker som led i den ændrede procedure, hvorefter Udlændingestyrelsen fra den 1. december 1999 har overtaget opgaven med at forkynde Udlændingestyrelsens beslutning om, at en udlænding kan opholde sig her i landet under asylsagens behandling.

Forkyndelsen sker i almindelighed ved et brev fra Udlændingestyrelsen til asylansøgeren i et asylcenter, hvor den pågældende er indkvarteret. Brevet, der affattes på asylansøgerens eget sprog eller et sprog, asylansøgeren behersker, indeholder oplysninger om, at Udlændingestyrelsen har truffet beslutning om realitetsbehandling af asylansøgningen. Brevet sendes sammen med et eksemplar af "Asylvejledningen" på asylansøge-

rens eget sprog eller et sprog, asylansøgeren behersker.

Der kan i øvrigt henvises til Indenrigsministeriets brev af 15. oktober 1999 til Folketingets Retsudvalg vedlagt Indenrigsministeriets notat om forkyndelser og tilsigelser, jf. udlændingelovens § 40, stk. 8 (Alm. del – bilag 97).

13. Skærpende af straffniveaet for arbejdsgiveren for ulovlig beskæftigelse af udlændinge – udlændingelovens § 59, stk. 2-4, jf. lovforslagets § 1, nr. 58 og 59

13.1. Generelt

Bygge-, Anlægs- og Trækartellet udtrykker tilfredshed med forslaget. Lovændringen og bemærkningerne hertil opfylder de ønsker og krav, som kartellet har stillet til Indenrigs- og Justitsministeriet.

De etniske minoriteters landsorganisation (ELO) ser positivt på forslaget om at højne straffniveaet for ulovlig beskæftigelse af udlændinge. Afskaffelsen af den ulovlige udnyttelse af fremmed arbejdskraft i Danmark er et væsentligt led i en fornuftig integration. Det vil være et stort fremskridt for de etniske minoriteter at komme disse ulovligheder til livs. Det er derfor positivt, at forslaget indeholder såvel en forhøjelse af strafferammen som konfiskation af fortjenesten.

Nævnet for Etnisk Ligestilling udtrykker først og fremmest stor tilfredshed med lovforslaget, idet der med en skærpende af straffen for beskæftigelse af udlændinge uden fornøden arbejdstilladelse vil ske en reduktion af antallet af tilfælde, hvor arbejdsgivere gør brug af underbetalt udenlandsk arbejdskraft. Nævnet støtter den markante sanktionering af de grovere former for udnyttelse, herunder muligheden for brug af bøder, hæfte eller konfiskation af en økonomisk gevinst, som arbejdsgivere har opnået gennem brug af udenlandsk arbejdskraft uden arbejdstilladelse, og udtrykker samtidig stor tilfredshed med, at der som en underliggende forudsætning for lovforslaget ligger en opfattelse og understregning af, at det ikke er en forudsætning for at opnå beskæftigelse på det danske arbejdsmarked, at man taler, skriver eller forstår dansk.

Specialarbejderforbundet i Danmark er tilfreds med, at lovforslaget indeholder en væsentlig skærpende af de strafferetlige sanktioner. Med de nye tiltag vil der i udlændingeloven være ta-

get nogle konstruktive skridt til at bekæmpe brugen af illegal arbejdskraft.

Indenrigsministeriet har noteret sig disse positive tilkendegivelser.

13. 2. Forslagets nærmere udformning

Bygge-, Anlægs og Trækartellet forespørger, hvorvidt lovforslaget er med til yderligere at umuliggøre etableringen af enmandsfirmaer for tredjelandssstatsborgere i Danmark.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at en tredjelandssstatsborger, der tager lønnet eller ulønnet beskæftigelse for et sådant enmandsfirma, skal have arbejdstilladelse i sædvanligt omfang, og at den bygherre, der måtte indgå aftale med et enmandsfirma, der beskæftiger tredjelandssstatsborgere uden arbejdstilladelse, vil kunne straffes for medvirken til overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 59, stk. 2, efter de sædvanlige regler herom.

Bygge-, Anlægs- og Trækartellet forespørger, om det med lovændringen nu er bygherrens ansvar at sikre sig, at entreprenøren ikke benytter illegal udenlandsk arbejdskraft.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at en bygherre, der er den pågældende udlændings arbejdsgiver – i overensstemmelse med den nuværende retstilstand – kan straffes efter den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 59, stk. 2, hvis der foreligger forsæt eller uagtsomhed. En bygherre, der ikke er den pågældende udlændings arbejdsgiver, men indgår aftale med en entreprenør, der er den pågældendes arbejdsgiver, kan endvidere – ligeledes i overensstemmelse med den nuværende retstilstand – straffes for forsætlig eller uagtsom medvirken til overtrædelse af § 59, stk. 2, straffelovens § 23. Er bygherren et aktie- eller anpartsselskab, er der endvidere i udlændingelovens § 61 hjemmel til, at også aktieselskaber m.v. (juridiske personer) kan straffes efter reglerne i straffelovens kapitel 5. Et strafansvar for bygherren i den enkelte sag forudsætter i alle tilfælde, at der er bevismæssigt grundlag herfor.

Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination har forståelse for formålet med lovforslaget, men bemærker, at forslaget dog kan have visse utilsigtede virkninger – både i forbindelse med ansættelse og ved Told og Skats, Arbejdstilsynets og/eller politiets målrettede aktioner mod ulovlige ansættelsesforhold. Af frygt for at beskæftige ulovlig arbejdskraft

kan arbejdsgivere komme til at føre en selektiv kontrol af, om ansøgerne er i besiddelse af de nødvendige tilladelser. Kontrollen vil i praksis tage udgangspunkt i typisk ansøgerens hudfarve. Myndighederne vil kunne føre samme selektive kontrol ved særlige indsatser for at afdække ulovlig beskæftigelse, ved at det først og fremmest vil være personer, der synligt adskiller sig fra majoritetsdanskere, der vil pådrage sig myndighedernes opmærksomhed. Det foreslås på den baggrund, at det klart fremgår af lovteksten, at både arbejdsgivernes foranstaltninger for at sikre, at en arbejdstager er i besiddelse af de fornødne tilladelser, og myndighedernes udlændingekontrol skal udøves uden hensyntagen til race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, jf. artikel 1 i FN's racediskriminationskonvention. Herudover vil det være hensigtsmæssigt at ændre § 4 i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. således, at den giver reel beskyttelse mod selektiv, diskriminerende kontrol af, om etniske minoriteter er i besiddelse af arbejds- og opholdstilladelse.

Nævnet for Etnisk Ligestilling finder det som udgangspunkt særdeles positivt, at det fremgår af lovforslaget, at et antal politikredse har gennemført målrettede aktioner sammen med andre myndigheder med henblik på at opklare sager om overtrædelser af udlændingelovens § 59, stk. 2, og at der lægges op til en yderligere intensivering af denne indsats. Samtidig skal nævnet dog pege på henvendelser fra erhvervsdrivende med anden etnisk oprindelse, der har oplevet ovennævnte situationer som diskriminerende, fordi det opleves som en rutinemæssig kontrol og ikke som en kontrol på baggrund af en konkret begrundet mistanke. Der gøres derfor opmærksom på, at det vil være hensigtsmæssigt i bemærkningerne at understrege, at den intensiverede indsats ikke må antage karakter af chikane over for arbejdsgivere med anden etnisk oprindelse.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at myndighedernes kontrolforanstaltninger og efterforskningsvirksomhed generelt skal udøves i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder FN's racediskriminationskonvention. Dette gælder også ved politiets kontrol af, om der foreligger ulovlige ansættelsesforhold. Politiet vil således ikke alene ud fra udseendet på den eller de personer, der ønskes kontrolleret, kunne udøve en sådan kontrol.

Efter § 4 i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. må en arbejdsgiver i forbindelse med eller under ansættelsen af en lønmodtager ikke anmode om, indhente eller modtage og gøre brug af oplysninger om dennes race, hudfarve, religion, politiske anskuelse, seksuelle orientering eller nationale, sociale eller etniske oprindelse. Arbejdsministeriet har oplyst, at det forhold, at en arbejdsgiver anmoder om oplysning om en lønmodtagers opholdsgrundlag, ikke er i strid med den nugældende bestemmelse i § 4 i lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v. Spørgsmålet om ændring af denne bestemmelse, som arbejdsgiveres, herunder private arbejdsgiveres, kontrolforanstaltninger skal være i overensstemmelse med, henhører under Arbejdsministeriet.

Nævnet for Etnisk Ligestilling finder det betænkeligt, at strafferammen også hæves for den udlænding, der arbejder uden arbejdstilladelse.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at en udlænding, som arbejder her i landet uden fornøden tilladelse, efter de gældende regler straffes med bøde, hæfte eller fængsel i indtil seks måneder, jf. udlændingelovens § 59, stk. 1, nr. 3. Lovforslaget vedrører alene en skærpelse af strafniveaue for de arbejdsgivere, der beskæftiger ulovlig udenlandsk arbejdskraft. Lovforslaget indebærer ikke en skærpelse af strafniveaue for den udlænding, der udnyttes ved ulovlig beskæftigelse her i landet.

Specialarbejderforbundet i Danmark bemærker, at man ser et væsentligt problem i spørgsmålet om, hvorvidt forbundet og andre faglige organisationer bør være klageberettigede og således have adgang til at påklage en politimesters afgørelse om ikke at ville forfølge en sag til Statsadvokaten.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at spørgsmålet om påklage af politiets afgørelser i forbindelse med behandlingen af straffesager henhører under Justitsministeriet.

14. Politiets adgang til at standse køretøjer med henblik på at kontrollere, at der ikke sker ulovlig indrejse – udlændingelovens § 38, stk. 6, jf. lovforslagets § 2, nr. 11

14.1. Generelt

Det Danske Center for Menneskerettigheder finder det uheldigt, at det alene er angivet i forslagens bemærkninger, at standsning og kontrol

alene består i, at politiet bringer en bil til standsning og herefter umiddelbart konstaterer, hvem der synligt er til stede i bilen. Såfremt politiet vil undersøge lukkede rum i bilen, skal retsplejelovens betingelser for ransagning derimod være opfyldte. Denne forståelse fremgår imidlertid ikke klart af den formulerede bestemmelse i udlændingelovens § 38, stk. 6, idet ordet "kontrol" kan opfattes således, at det tillige giver hjemmel til adgang til lukkede rum og dermed indgreb i privatlivets fred.

Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at det fremgår af ordlyden i den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 38, stk. 6, at politiet kan standse et køretøj inde i landet, og at denne standsning skal ske med henblik på at kontrollere, om køretøjet transporterer en eller flere udlændinge, der er indrejst ulovligt i landet. Det fremgår således ikke af ordlyden, at politiet kan kontrollere køretøjet, men alene, at politiet kan standse dette. Som anført i bemærkningerne til bestemmelsen vil politiet i forbindelse med en standsning efter den foreslåede bestemmelse kunne besigtige køretøjet og dets kabine samt udspørge føreren af køretøjet og eventuelle andre personer, der befinder sig i køretøjet. Denne udspørgen vil ske i overensstemmelse med principperne herom i retsplejeloven. Den udspurgte vil således f.eks. ikke have pligt til at udtale sig. Politiet vil endvidere kunne forlange, at en udlænding, der befinder sig i køretøjet, skal fremvise pas eller anden godkendt rejselegitimation. Dette følger af udlændingelovens § 39, stk. 3, hvorefter udlændinge under ophold her i landet på begæring skal forevise pas eller anden rejselegitimation for offentlige myndigheder. Politets kontrol må alene foretages med det formål at sikre, at der ikke i køretøjet transporteres udlændinge, der er ulovligt indrejst i landet, og må ikke gå videre, end hvad der er nødvendigt for at sikre dette formål.

Den foreslåede standsnings- og kontroladgang giver ikke i sig selv hjemmel til, at politiet kan foretage ransagning af køretøjets bagagerum og andre lukkede rum. Finder politiet som led i en kontrol, at der er rimelig grund til mistanke om, at der i køretøjets bagagerum eller andre lukkede rum befinder sig en eller flere udlændinge, der er indrejst ulovligt i landet, vil politiet efter retsplejelovens bestemmelser herom kunne foretage en ransagning af køretøjets bagagerum og andre lukkede rum.

14.2. Forslagets forhold til diskriminationsforbudene

Det Danske Center for Menneskerettigheder anbefaler endvidere, at lovforslagets bemærkninger præciseres med henblik på at forebygge en praksis, hvorefter kontroller efter den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 38, stk. 6, retter sig mod køretøjer, der bliver ført af personer af anden etnisk herkomst. En sådan praksis vil ikke blot føles ubehagelig for den, der standses og kontrolleres alene på grund af sit udseende, men vil også kunne være i strid med Danmarks forpligtelser efter FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination.

Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination understreger, at forslaget med meget stor sandsynlighed vil medføre diskrimination af personer, der synligt adskiller sig fra majoritetsdanskere. Det foreslås, at det klart fremgår af lovteksten, at myndighedernes udlændingekontrol skal ske uden hensyntagen til race, hudfarve, nationalitet eller etnisk oprindelse, jf. artikel 1 i FN's racediskriminationskonvention. DRC finder det i den forbindelse særde-

les positivt, at Københavns Politi i PD-Orientering nr. 6 af 4. januar 1999 om Københavns Politis forhold til etniske minoriteter bl.a. udtaler, at udseende ikke længere anvendes som kriterium for udlændingekontrol.

Nævnet for Etnisk Ligestilling påpeger, at princippet fra Københavns Politis strategiplan for forholdet til etniske minoriteter fra 1998 om, at udseende ikke kan anvendes som kriterium for intern udlændingekontrol, også må lægges til grund ved kontrol efter den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 38, stk. 6.

Indenrigsministeriet skal hertil samlet bemærke, at politiet naturligvis skal optræde i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder FN's racediskriminationskonvention. Dette gælder også ved politiets udøvelse af den foreslåede standsnings- og kontroladgang. Politiet vil således ikke ved udøvelsen af den foreslåede standsnings- og kontroladgang kunne foretage udvælgelsen af de køretøjer, der ønskes standset og kontrolleret, alene ud fra udseendet på føreren af køretøjet eller på eventuelle andre personer i køretøjet.